

عنوان مقاله:

۳۰ سال پژوهش های زراعی در ایران: ۱- بررسی سیر تحول، خلاء ها و تعیین اولویت ها

محل انتشار:

فصلنامه بوم شناسی کشاورزی، دوره ۵، شماره ۴ (سال: ۱۳۹۲)

تعداد صفحات اصل مقاله: ۱۲

نویسندگان:

علیرضا کوچکی - دانشگاه فردوسی مشهد

رضا قربانی - دانشگاه فردوسی مشهد

سرور خرم دل - دانشگاه فردوسی مشهد

خلاصه مقاله:

علی رغم توجه ویژه ای که طی چند ساله اخیر به توسعه پژوهش و تولید علم در کشور شده است، ولی تا کنون مطالعه جامعی که براساس شواهد علمی روند تولید علم در تحقیقات زراعی را بررسی کرده و اولویت های پژوهشی آینده را به منظور ارتقاء کیفی این تحقیقات تعیین کند، انجام نشده و یا (در صورت انجام) انتشار نیافته است. به منظور بررسی ساختار، خلاء ها و اولویت پژوهشی، مطالعه ای روی ۲۳۶۱ مقاله علمی-پژوهشی مرتبط با علوم زراعی که طی ۳۰ سال گذشته (۸۸-۱۳۵۸) در مجلات داخل کشور منتشر شده است، به اجرا در آمد. مقالات از نظر نوع گیاه، مدت و مقیاس مکانی اجرا، موضوع و نوع تحقیق، طبقه بندی و نتایج به صورت آماری مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان داد که تعداد مقالات منتشر شده در کشور پس از یک دوره رکود طولانی ۱۰ ساله با الگویی سیگموئیدی به طور چشمگیری افزایش یافته و در پایان دوره به حدود ۲۴۰ مقاله در سال رسید. غلات و گیاهان صنعتی بیشترین گیاهان تحت بررسی در این مقالات بوده و گیاهان علوفه ای، گیاهان دارویی و حبوبات به ترتیب در رتبه های بعدی قرار گرفتند. آزمایش های یکساله در مورد تمام محصولات بیشترین فراوانی را داشته و بطور متوسط ۸۳ درصد از کل مقالات مربوط به آزمایش های یکساله و کمتر از ۱۰ درصد مربوط به آزمایش های چندساله بودند. به علاوه ۵۸ درصد از کل مقالات حاصل آزمایش های ایستگاهی بوده و ۳۰ درصد نیز در محیط های کنترل شده اجرا شدند، در نتیجه سهم پژوهش های بلند مدت و در مقیاس کلان ملی/منطقه ای بسیار اندک می باشد. روش های مختلف مدیریت زراعی ۳۵ درصد از کل مقالات را به خود اختصاص دادند، درحالی که سهم موضوع هایی نظیر پایداری بوم نظام ها، هوا و اقلیم شناسی کشاورزی و مدل سازی کمتر از ۵ درصد بود و سایر موضوعات پژوهشی فراوانی بین ۵ تا ۱۰ درصد را از کل مقالات داشتند و این خلاء های پژوهشی در مورد تمام محصولات زراعی وضعیت مشابهی داشت. در مجموع ۶۴ درصد از کل مقالات بررسی شده از نوع کاربردی بودند؛ در حالی که سهم مقالات راهبردی و بنیادی به ترتیب ۱۰ و ۱ درصد بود. به-طورکلی، بر اساس یافته های این تحقیق نتیجه گیری شد که علیرغم رشد کمی تعداد مقالات منتشر شده در کشور، نظام حاکم بر این پژوهش ها از الگوی مطلوبی برخوردار نبوده و اولویت هایی نظیر تاثیر تغییر اقلیم جهانی بر تولیدات کشاورزی و امنیت غذایی کشور، پایداری بوم نظام ها با تاکید بر مدیریت منابع، حفظ و ارتقاء تنوع زیستی کشاورزی که ماهیتا در قالب آزمایش های بلند مدت بوده و در مقیاس مکانی وسیع مطالعه می شوند، از نظر دور مانده است.

کلمات کلیدی:

اولویت های پژوهشی، مقیاس پژوهش، موضوع پژوهش، نظام ملی تحقیقات کشاورزی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1803327>

